

ושרכו לעולם השני
ונדם ספצדם הנגיס. —

דרכו האחרונה

ליום מותו של גוסין / מאת י. ליכטנבוים

זעקה איזמה את חלל החדר, זעקת אחיו מנחם: "אורי! אורי!" — בשעה שעמדו להוריד את הגויה לכטה...
אכן המבנה החלש של גוסין וכל היסודות החולניים, שהרסו מעט מעט את גופו, יוכל היות, שימשו גורם דינאמי עיקרי בגידול גשמתו. בהתרגשותו המיוחדת יצרה העצבות שבו ים שלם של חמימות קורנת, אשר פוררה ומוגגה את הכל בקרבו, מין תהום מעלעת, שגמעה את הכל: בנפשו הפך הכל תוגה בלתי-ברורה למשהו, תוגה זו היתה מגוונת, גיוון חיוור של אנימיה, המיוחד לנציג נוע האצילים המהיר, נון עם העור השקוף שלו, שבעדו ניבטים העורקים הדקים ביותר, עם קומי תו הגבולה בעלת האברים הארוכים, המפיקים בכל תנועה תנועה חן שאינו ניתן לחיקוי, עם האינטלקט המפותח מאין כמוהו, הקורן בתוך העיניים, כאצל אותם הילדים הרופפים, שהברת ההמון מנבאה להם מות בלא עת.
(המשך בעמוד 6)

עודני רואה אותה, כפי שהכרתיו לראשונה, "בחור חיוור ורם", בעל פנים מוארים באור רוחני, חולני, ומעל לפנים האלה בעלי העיניים הכחולות במבטן הנוקב התקמר מצח גבוה ורחב, כמצחו של נין ונכר לאחד המאורות הגדולים, הפנים האלה היו מחייכות לעתים רחוקות, ואף זה רק לבריחות ילדותיות, לא שנונות ביותר, שהיו מסופרות, בפיו הוא, בדרך כלל היה שוחק, וכשהיה פוצה את שפתיו דומה היה כאילו כל דיבור ודיבור נאמר מתוך איזו עיפות, אך בניגוד נפש כפוסה; עודני זוכר את יום מותו: החדר, שבו היתה מוטלת גויתה, היה מלא אנשים קרובים, בנייהם אמו הישישה, האצילה, קטנת-הקומה, שהתהלכה אנה ואנה, בלא דמעות, אך בשפתים רוחשות בלי הרף, ואחת הנשים, מפלית הבחורות של גוסין כפי הנראה, לא פסקה מללחוש על אונה דברי נחמה כבנול: "הוא מת על זרועותי, הוא מת על זרועותי", והנה פלחה פתאום

דרכו האחרונה

(סוף מעמוד 5)

מה, זכרונותיה מתלקחים בצבעים לוח-
טים, עד שאתה זוכר את עצמך בחיות
הנעורים שלך, את תוגתם, את עינויי
כמיהתם, את צמאון תענוגותיהם ואת
רטט איהמונוחה של תשוקותיהם המת-
עוררות. מגינה אחת נצחית, חש אתה,
מהלכת ב... העולם הזה, והיא מש-
חברת לאלפי רסיסי מגוינה, אף כי
המוסיקה כאן מביעה געיקר צלילים
מינודיים ספורים, המשויים לכל אופי
אכווטי, דמיוני כמעט.

מין תחושה עמומה של המות פרשה
את צעיפה הבהה על כל מה שכתב
גנסיין. בכל רגש ורגש המובע בדפי
יצירתו צפון נבט הכליון, כ... תשוקה.
כל הגות מלאה אותה תחושה עמומה
של המות.

ואהבה, אהבה — אותה סינטזה
מפליאה של מלוא הלבבות וההתפוררות,
של יו"ז ההתעוררות והשקיעה...

תוגה זו היא רטט בלתי פוסק של
תכונה עצבנית, מעודנת לאין שיעור,
משהו הנזמה לרגישות חולנית מת-
מדת של פצעים מגולים, הליפות בלתי-
מוסקות של גאות ושפל אשר לרגשנות
חולנית, איסיפוק נצחי של רגש-מחודד,
עיפות של סובייקט נוח לקליטה מאין
במהו, אשר לתוך עינוי חודר נוגה
השמש רק כמשתבר בעד פריזמה
וכל הצבעים הבהירים, הרומים מת-
רכבים משהו. זהו אדם בעל רשת
עצבים רגישים למאוד, עשויים להתרגז
במידה שאין למעלה הימנה, ומשום כך
נוטים לקליטת רשמים דקים מן הדקים.
אתה מוצא כאן דקות יתירה של
הרגש, התעוררות קלה, סגולה לעבור
בו, ברגע, מקיצוניות אחת לחברתה,
התפעלות ורגשנות, נטיה להתפנקות
והוך, ובראש וראשונה לריזום מלנכולי
מיוחד במינו, שאינו אלא כיון גילוי
של אגואיזם, המיחס לעצמו כל תו-
פעות הטבע, מלנכוליה עמוקה של
ערכות אוקראינה רחבות-הידים.

יצירות גנסיין מגלות קרבת רוח ליציר-
ות הצפונית, הסקאנדינאביות. יש רק
להזכיר את זיגביירן אובסטפלדר,
שאת סיפורו "הצלב" תירגם גנסיין
ושאף הוא נפטר מן העולם בגיל אחד
עם גנסיין כמעט. משהו חולני היה
טבוע במהותו של אותו משורר צפוני:
את החיים היה רואה כמחלה ואף את
המות לא היה רואה כגואל-דוקא.
אובסטפלדר משפיע על הקורא על-ידי
סגנונו הטמיר, רבי-הרמויים, על-ידי קלי-
טתו, קליטת כימוזה, של כל היפה,
על-ידי תעלומת המלה הפשוטה ביותר,
אך בראש וראשונה על-ידי סוהו השאי-
פה, המשתוקקת לשוות נשמה לכל
הארצי. כאצל אובסטפלדר כן אצל גנסיין
מצוי סוג מיוחד של בדידות נפשית.
היא איננה קיימת כתלונה, דימוניות,
שנאה, לא כהגות מיושבת של שופמן,
לא כתשוקה חולנית של ברור, היא
מתפשטת כלפי ממשות החיים, משהו
למראות-הנוף את צבעם, מתלכדת עם
לילות אוקראינה הבהירים ותודרת גם
אל היות הערים. כאובסטפלדר כן גנסיין
מוותרים על האמצעים העזים של הצי-
בעים והמרחבים, בוחרים לרובב את
השרטוטים החרישיים של עולמותיהם
ומוסרים גם את הזעזועים המרעישים
ביותר בגוונים ענוגים. שניהם אינם
עוברים לעולם את תחום עולם-הגוסיונות,
ואולם עולם זה חודר כל כך כובד-
רוח, כל כך הרבה מצוקה אילמת, עד
כי הוא נעשה לוחט ורוה-בלהות, כאשר
לא יהיה דמיון הפראי ביותר. אף
הטבע אינו אלא בבואת האנשים.

בהחיאה זו של הטבע אין דומה לו
לגנסיין. בסיפוריו שורר סוג חדש של
תכונת-טבע. אין זו התמכרות מתוך-רסיון,
לא געגועים, לא תדהמה או רומאנטיקה.
היא איננה — כמל, או הקבלה מעושה
של מצבים פנימיים וחיצוניים. יתר על
כן, הנוף מובא כאן בזיקה נכנעת להוי-
תנו. האני שלנו הוא הכוח הדינאמי,
המניע אילנות וערבים. בצמחים, בעלי-
חיים, שדות, שיחים רוכשים להם הנויים
דמות. מבחינה זו אני רואה את "אצל"
כשירח-הטבע הצרופה ביותר בפרוזה
המודרנית שלנו. אלא שהיא הניגוד
לאידיליה — כאן בדידות גברית, מכ-
איכה, משתוקקת, דועכת. היא איננה
מנותחת, היא גם איננה מתלקחת כווי-
זוי, או כפאתוס, אך היא הפכה נוף,
אמנם במראות-נוף אלה אין לראות
לכאורה אף צודה מסוימת אחת. את
הכל אחת רואה כמו בעד אר, שקוי
שמש, כמו בעד הימרות ערפל דקות,
היורדות על הארמה עם שחר זהבה
של היום העולה. אתה רואה את הכל
מאיר אי שם הרחק, בעבר רחוק —
אתה רואה משהו הנמוג בזכרון, משהו
רוטט ומלא קסם, משהו בלהי-שכית,
שזעזע את הנשמה לפנים. לפנים — על-
כן לשון העבר בסיפורי גנסיין, כי רק
הרשמים מדובבים מתוכב. "אגדה סיפרו
כדבר המיים והמונם — אגדה רחוקה
בדבר בני-אדם חיים וטורדים וגואלים
ואומללים". "הצדה", "בינהיים", "בט-
רם", "אצל" — מדי קראן את מר-
בדי-השיח האלה אתה חש לכתחילה
לא הרבה, אך מעט מעט אתה מתחיל
מהעין במה שנותנות לך הצורות
הבלתי-ברורות האלה, אהה ממלא אותן,
מחיה את הצבעים הדהים כניכול, חודר
בעד שכבות האבק של הזכרונות העמו-
מים — מעט מעט מתעוררת בך הנש-